

העם

שעה אחת אחורנית

היה זה כמעט מעשה סמלי, כשמאות אלפי אזרחי המדינה סובבו את קפיצי שעונייהם, החזירו את המחוג שעה אחת אחורה. רובם עשו זאת בשמחה, מתוך הרגשה סתומה (אך לא מדויקת) שהריוח שעה נוספת לחייהם. אולם היו גם מעטים שהיתה להם הרגשה פחות נעימה, כאילו נתנו את ידם לנסיגה הגדולה שהטביעה את חותמה על שטחים כה רבים בארץ.

יוסף וייץ, חניך החרד הרוסי שבא ארצה לפני 43 שנה, בגיל 16, נטל לידיו מעורר וע' בד למחרת יום עלייתו כפועל פשוט ברחובות, וחזק החקלאות העברית ששילם את המהיר המלא בסבל ובקדחת, קם בירושלים ואמר כמה מלים מהדהדות: העולים החדשים בורחים מן האדמה, נוטשים את המשקים ש' הוכנו להם. כל המפלגות, מתוך חשבונותיהן המרוששים, עזרו להם לעשות זאת, פיתו אותם בהבטחות כוזבות של חיים קלים בשי' כונים ובערים. יוסף וייץ, בעצמו איש מפל' גה (הפועל הצעיר) כמעט מבטן ומלידה, לא הוציא מן הכלל גם את מפלגתו שלו.

היתה זאת רק תרועת חוצצת אחת, מתוך שלל הצלילים של התזמורת המלחה את הג' סיגה הגדולה האמתית — זו אשר בחזית ה' מוראל החלוצי של אנשי הארץ — אשר מ' מנה נובעות הנסיגות הרעשניות יותר בחז' תות החיצוניות.

אתה תשא נשק?

אתה תשא נשק נגד הרוסים? — שאלה זו, שנזקקה לתוך חלל הכנסת בויכוח הגדול על ההצטרפות למחנה המערב (העולם הזה 732) גרמה לגל של חשבונ'נשפ והתעמקות פנימית בנוער הישראלי שלא היה לו דוגמה מאז נסתתמה מלחמת העצמאות. בבתי-הקפה, בבתי-ספר, בצריפי אגודות חנוכה, ליד שולחן האוכל ובמטה השמיט הצעיר הישראלי לרגע קט את העתון מידי, נעץ מבט בלתי-מרוצה בחלל שממולו, וניסה להשיב לעצמו על השאלה העלולה להיות מכ' רעת לגבי עתידו ביום מן הימים: האם ילך הוא?

אף כי התשובה היתה קלה לדברני הכנסת ולתועמלני כל המפלגות, היתה קשה מאד כמעט לכל צעיר אחר. אמר חיל משוחזר, פצוע-קרב, בקפה שטרן בתל-אביב: חשבת על זה. תחילה אמרתי לעצמי: לא אלק. אחר כך שאלתי את עצמי: אתה רוצה שהרוסים יבואו הנה? אמרתי לעצמי: לא. אבל אם אי' ני רוצה שיבואו הנה, האם אתן לאוסטרלים או לגירולנדים להגן על עצמי? האם לא אבדו לעצמי?

היראה צעיר שני בקול רם, באוטובוס יור' שלמי: זה הכל תלוי. אני אגן על ארצי. כל מי שאומר אחרת הוא דרק. אבל לא אעזור לאמריקאים לנצל אותי כדי לחרוש מזימות. וחזר אחריו צעיר אחר: לא יודע מראש. אחרוב כשזה יהיה. אעשה מה שיעשו כולם.

הקריה

גם השר לשש עיניים

כשאברהם קליר ביקש לפני עשר שנים הלואה של אלפים לירות על מנת לצייד בית

חרושת חדש, ארגמן, נשאל: "בשביל מי תייצר?" השנה הגיע יצור מוצרי הצמר של ארגמן למיליון וחצי לירות.

חברת ארגמן נוסדה לפני 18 שנה על ידי קליר וסאם (משי זקס) זקס ברמת-גן, הקיר מה ב'1947 מפעל חדש לטקסטיל (הווקף על חשבונ'ו 60 אחוז מתוצרת מוצרי הצמר בארץ) בבני-ברק אחר שראש עירייתה, יצחק גרשטינקר, הודיע: "עשר שנים לטשתי את עיני לארגמן!" אולם גם דב יוסף, שביקר במסגרת שבוע התעשייה בבני-ברק, לטש את עיניו. המסרה: אברהם קליר עדין הדיבור, גבה הקומה, השחרחרר ובעל העיניים הכהות. כשהתמנה שר המסחר והתעשייה קרא ל' קליר "איש השומרה-הצעיר" לשעבר שמפעלו הוא דוגמתי מבחינת המתקנים הסינציאליים אשר בו ושהפך למוצג ראווה למבקרי חוץ, לעמוד בראש אגף הטקסטיל שבמשרדו. המתווך המשוער למינוי חבר הנשיאות של התאחדות בעלי התעשייה: אריה שנקר, נשיא התעשיינים.

הפתעה שנייה היתה מינויו של אריה ליכטנשטיין עורך הדין בן ה'36 שהפך מנהל יצור, למנהל חטיבת התעשייה, אחת משלוש חטיבות משרד המסחר והתעשייה (מזון, תעשייה ומסחר).

המשק

כרגיל, מטבע זר

המפעל החדש במדינה לתעשיית רפואות הוא ירושלמי ונקרא סבע. עולים מגרמניה יסדו אותו לפני 17 שנים, העסיקו ארבעה עובדים, השקיעו בו שלושת אלפים לירות. היום מעסיק בית החרושת 422 עובדים ושחיו נאמד בשליש מיליון לירות.

תרופותיו של סבע, שערכו עלה ז' מאה, נמצאות בהרבה בתי-מרקחת אירופיים ודרום אפריקאיים, כבשו גם שוק בארצות-הברית. אולם שוק אחד, חיוני ביותר, לא זוכה להספקה מלאה מצד סבע. השוק: ישראל, שרק 60 אחוז מתצרוכתה באה על סיפוקה. ההסבר: כרגיל, המחסור במטבע זר.

המשך המאבק

"אם תלכו בחוקתי ובהוראותי, הריני מציג בפניכם את מנהל חטיבת המזון, אבי' נועם הלוי. אם תסורו מן הדרך הישרה הרי עומד לצד צבי להמן, מנהל אגף השר' קוח הנערץ ב'900 פקחים (ראה אנשים)!" רמו שר המסחר והתעשייה דב יוסף בעת גנישתו עם נציגי סוחרי המכלת בארץ.

אחר שהחליט לפתוח דף חדש בחיטוי עם חנוני המכלת כשהמזכיר הכללי של הת' אחדות הסוחרים, אפרים גוזמן, הבטיח שי' תוף פעולה, לא התרשם השר, שלף ההמנה לאסיפת הציונים הכלליים בה הרצה גוזמן בפני סוחרים על "המשך המאבק".

למרות שד"ר דב יוסף הזמין גם את הארגון השני של סוחרי המכלת, המנהל על ידי הרב ראובן פדמן, מוכיר אירגון סוחרי המכלת משך 20 השנים האחרונות, שפרש מארגנו והופיע כמועמד ה'40 ברי

שימת מפא"י לכנסת השניה ואף נבחר אליה ופילג לאחר מכן את ארגונו, לא הסכים חבר הכנסת המפא"י להיכנס למ' סיבה יחד עם מעסיקיו הקודמים. אחר שחיכה שעות מספר, נתקבל על ידי השר בלבד, כיוון שמנהלי החטיבות והאגף לא ידעו על הפגישה השניה, שגם לא הוזכרה בהודעות הרשמיות, שמע אותה תכנית פעולה.

המעמד השני

טרומפלדור נוסחה דרנית

במטה המשרדה בחיפה התלחשו השור' טרים: "יש מול עצום לתושבי מנסי" הם

הרב ראובן פדמן

לא הסכים להכנס למסיבה

ברגע האחרון נשלח הדרוני יחיד. מפקד תחנת המשטרה חיכה בדאגה לידיעה. חצי שעה, שעה, שתיים. שום ידיעה לא באה. המפקד לא יכול עוד להתאפק. אולי נהרג הדרוני? אולי הוא מתפתל ביסוריו, פצוע? הוא לקח את מכונתו, דהר אל המעברה. במקום שררה דממה עמוקה. דאגתו של המפקד הפכה אימה. הוא ידע שאחרי מעשה פשע רגילים עולים חדשים אלה להתחבא באוהליהם, מפחד תגמול. המפקד הסתובב בין האהלים, לא פגש נפש חיה. פתאום שמע קול מרחוק. הוא מיהר אל המקום, ראה מחזה מפתיע. מאחורי האהלים ישבו כל תושבי המחנה, טריפוליטאנים ועיראקים, באחות-אחים. לפ' ניהם עמד הדרוני, נתן להם הרצאה. מסקרן התקרב המפקד, הקשיב, ביקש לדעת את הנושא.

המעמד השלישי

גם למשפחות רוינשויות

"אה, הם רוצים לרמות אותנו!" זו היתה ההגבה הראשונה כששר החוץ הציע, בנאום ערבי בנצרת, כי ממשלת ישראל תתן בית ואדמה לכל "נפקד סכני" הרוצה להיות חקלאי במדינה. כוונתו היתה לאותם הערבים שלא עזבו את תחום המדינה אך נחשבים ככל זאת לנפקדים, והמונים אלפי נפשות. "מה פתאום עושים לנו טובות?" אמר שי"ר חשוני, וחבריו בבית-הקההה ניצענו בראש כאות הסכמה, בטוחים שיש עוקץ בכל הענין. גם ההודעה הרשמית הי' קבלה הנחלה החדשה לא תפגע בזכותו של האדם לנחלתו הקודמת, אם תאושר חוקית, לא הר' עילה. הערבים למדו, מנסיגה, כי אין נות' נים טובות חינום.

להגבה זו נוסף גורם פחות מקרי: המפ' לגה הקמוניסטית מנהלת תעמולה נגד קבלת ההצעה. לדעת אויביה, מתוך נימוק שכמה שרע לערבים, טוב יותר למפלגה בבחירות הבאות.

התוצאה: מתוך אלפי הנפקדים הטכניים גרשמו רק מאות ספורות לשיקום מחדש. **השבט נשאר.** אחד מאלה שלא הת' יחסו בחשדנות להצעה היה שי"ר שבט הג' האריש. שבט זה, שבא לארץ לפני כמה דר' רות מסונסיה, שכן עם פרוץ מלחמת העצמאות ליד גדרה. אחר שיעצו לו בידידות להתחלק משם, עבר לעג'ור ואח"כ לחברון. ביום בהיר אחד הסתנן

התכחצו לתושבי מעברת מנסי שההתקיפו שוטרים שבאו למקום על-מנת לאסור אחד התושבים (עולה חדש מעירק) הנאשם בהב' רחה. כי למרות של 15 איש נעצרו על ידי המשטרה, היה מול התושבים נעוץ בכך שלא נגרמה שום שפיכת דמים. כאשר נודע לתושבים על מעצר האדם, התקדמו לעבר חדר המזכירות שם הוחזק העצור, תבעו את שיתחורו המידי. "אל תפחחו מהשוטרים!" צעקו כמה מסיתים מבין התושבים. כאשר הופיעה תגבורת מחיפה (קצין ושני שוטרים) לעזרת השוטר הבודד מתחנת המשטרה של גילמה היו הרר' חות כבר נסערות ביותר, הקצין הורה לשחרר את העצור.

אך הרוחות לא נרגעו, הקהל המשיך להתנפל על השוטרים שנאלצו לירות באויר; אך לשוא. ואז בא הרגע המכריע, אר' תו רגע שבו צפון מזל התושבים: הקצין לא איבד את השליטה על עצביו, הורה לאנשיו לסגת למכונית במקום לירות באנשים. רק כעבור שעה הגיעו שוטרים נוספים מחיפה שהשליטו את הסדר.

למעשה, לא היתה זו התעסקותם הרא' שונה של שוטרים מתחנת גילמה עם העולים החדשים השוכנים במעברות הסביבה. אחד השוטרים במשטרת גילמה (שזכתה, בשעתו, לפרסום לא כל כך חיובי, אך המ' מלאת, בכל זאת תפקיד חיוני באחת מעמ' דות המפתח המרכזיות של הארץ, בעמק) הוא שוטר דרוני וחתיק, מגודל שפם, שהוא מאותם הטיפוסים שאפשר לזרוק אותם מן הקומה ה'11 של מגדל-שחקים והמגיעים, בכל זאת, בשלום ובחיון רחב לקרקע. באחד הימים הגיעה למשטרה ידיעה מחיפה: במעברה הקרובה פרץ ריב דמים בין העיראקים והאשכנזים. למפקד התחנה לא היו שוטרים במקום (דבר) תדיר בתחנה שמספר אנשיה מצומצם מדי. היה בתחנה רק אותו שוטר דרוני. בלית ברירה שמו אותו במכונית, שיגרורו למע' ברה.

בהגיעו שם מצא הדרוני מחזה מסוכן. העיראקים התנפלו עליו בהתרגשות עצומה, ושכעזו נקמה. נתברר שבמחנה ארע מקרה של הפליה עדתית איומה. מה יש? הנה, כל האשכנזים עומדים בתור, מחזיקים בידיהם פתקאות והם לא הורשו לעמוד בתור. מה זאת אומרת? עיראקים לא יהודים? רוצים גם כן לעמוד בתור.

גיגש הדרוני, נוכח לדעת שהתור הוא לבחירות הקונגרס הציוני, הפתקאות הם שקלים. לעיראקים לא היו שקלים, לא יכלו איפוא לבחור.

היראה הדרוני — אם לא ימצא פתרון, תפרצנה מהומות דמים, יהיו הרוגים ופ' צועים.

